

Дійсний член НТШ (від 15 грудня 1992 р.), професор Іван Климишин, якому 17 січня цього року виповнилося 80 років,— учений на-вдивовижу різногранного прояву творчого таланту. Біографічні та бібліографічні відомості про нього можна прочитати в енциклопедіях та довідниках, у „Віснику НТШ” (ч. 39) та в Інтернеті. Тут наго-лосимо на неповторності

почерку вченого, на „художності“ його наукових та науково-популярних текстів. За 55 років активної наукової творчості і педагогічної праці він видав понад 60 книжок, серед яких — монографії, підручники, навчальні посібники та науково-популярні книжки, а також більш ніж 800 наукових статей; приблизно півтора тисячі науково-популярних лекцій.

Найвідоміші праці вченого: „Астрономія“, „Календар і хронологія“, „Астрономія наших днів“, „Збагнути світ і себе в ньому“, „Основи пасхалії“, „Добро у добрі“, „Основи формальної логіки“, „Релігійствознавство астрономія“, „Атлас зоряного неба“, „Історія астрономії“, „Основи космології“, „Вчені знаходять Бога“, „Наука і релігія“ та ін. Більшу частину їх перевидавано по кілька разів й перекладено англійською, французькою, російською, грузинською та іншими мовами. Кожна його книжка — наче гарна пісня.

Широка ерудиція, невтомні пошуки свого стилю, талант і натхнення відчуваються у кожній праці І. Климишина. Недарма він любить згадувати вислів Анрі Пуанкаре: „Важко повірити, яку велику економію думки може здійснити одне добре підібране слово. Часто досить винайти нове слово, і це слово стає творцем...“

Дотримуючись засадничих принципів науки (трьох „ізмів“ — каузалізм, універсалізм, раціоналізм), І. Климишин звертає увагу на ще одну

суттєву обставину: а чи все ми спроможні пояснити лише природничими законами, чи всеосяжним є натуралізм априорі? Бо ж хіба нам відомі межі світу? Так ставити питання може учений, що мислить космічними масштабами.

Нещодавно у листі до колеги, згадуючи свої юнацькі роки, ювіляр зізнався: „Маю нестандартне сприйняття дійсності, неземне...“

„Ви — один з небагатьох вчених, який намагається поєднувати науку і світоглядні речі, беручи активну участь у моральному оздоровленні суспільства,— зауважив якось один журналіст, звертаючись до професора Климишина. З цього приводу дослідник відповів: „Вчений не живе у вакуумі, а серед людей. Він зобов'язаний правдиво формувати суспільний світогляд. Я завжди пам'ятаю про це“. Можливо, саме ці високі принципи допомагають ювіляру вловити у сьогоденні глибинні потоки і тенденції розвитку науки та екстраполювати ці тенденції на осягнення гармонії Людини і Всесвіту.

Наукова діяльність Івана Климишина має загальне визнання — його обрано членом Міжнародного астрономічного союзу (з 1964 р.), Заслуженим працівником Вищої школи України (1988), дійсним членом Наукового товариства ім. Шевченка (1992), академіком Академії наук Вищої школи України (з 1993); нагороджено Орденом „За заслуги“ III ступеня (2000), медаллю „Ветеран праці“ (1985); 2004 р. удостоєний премії ім. В. Вернадського. А ще І. Климишин — „Відмінник освіти України“ (2000), почесний член „Просвіти“ (з 1995 р.), почесний член Української астрономічної асоціації (2000).

Двічі (у 1994 і 1995 рр.) американський Біографічний інститут визнавав І. Климишина „Людиною року“ за досягнення в астрономії. У 1993 р. ім'я „Климишин“ присвоєно малій планеті ч. 3653 (обертається між Марсом та Юпітером), яку 1979 р. відкрив співробітник Кримської астрофізичної обсерваторії М. Черних.

Творчого натхнення Вам, шановний наш Ювіляр!

Ad astra per aspera et per ludum!

Ярослав ДОВГИЙ, Богдан НОВОСЯДЛИЙ

У розквіті творчих сил та кипучої енергії зустрічає свою вісімдесяту весну заступник голови Хемічної комісії НТШ, дійсний член Товариства Мирослава Ковбуз.

Народилася М. Ковбуз 23 квітня 1933 р. у м. Львові. Батьки — педагоги Олексій та Марія Ковбузи — часто переїжджали з місця на місце, зокрема працювали в Рогатині, Коломиї та

Львові. 1942 р. родина повертається в Коломию, де професора класичної філології О. Ковбуза призначено директором гімназії. У воєнні роки М. Ковбуз навчалася у Коломийській гімназії. Вже тоді у 13-річній Мирослави та її старших друзів був присутній дух українського патріотизму. У ці військові часи молодь мала чіткі патріотично сформо-

вані погляди. Мирослава Ковбуз, Роман Іваничук, Дмитро Павличко, Юрій Сеньковський, Богдан Винниченко та Ярослав Гусак активно включились у національно-визвольний рух, зокрема переносили пошту УПА, а також секретну інформацію у ліс „нашим хлопцям“. 1949 р. сім'я Ковбузів переїжджає до Львова, де М. Ковбуз 8—10 класи навчалася у середній школі № 78, а 1949 р. вступила на хемічний факультет Львівського державного університету.

Наукову роботу почала вже з I курсу у проф. Черкашина під керівництвом Є. Гладішевського, досліджуючи рідинні потрійні системи. Вже на I курсі виступала на науковій конференції з доповіддю. На II курсі дослідження продовжила на кафедрі аналітичної хемії в Олександра Комлева, а на III курсі — Григорія Моргуна, проводячи екстракційне розділення суміші органічних речовин піперидином. На IV курсі Мирослава Ковбуз і Йосип Андор успішно працюють у науковому гуртку кафедри фізичної хемії, проводячи спектральний аналіз різних речовин. Й. Андор працює

під керівництвом проф. Тихона Полонського, а М. Ковбуз — Романа Кучера, досліджуючи колоїдно-хемічні властивості розчинів.

1954 р. вступає до аспірантури при Львівському університеті за рекомендацією кафедри фізичної та колоїдної хемії. Після закінчення аспірантури три роки працювала науковим співробітником науково-дослідної частини університету, а 1960 р. — кафедри технології біологічно-активних сполук Львівського політехнічного інституту. Важливу роль у формуванні Мирослави Ковбуз як науковця відіграв Роман Кучер, який керував виконанням аспірантської наукової роботи „Емульсійне окиснення ароматичних вуглеводнів молекулярним киснем“, котру захистила у 1962 р. У 1963 р. отримала вчене звання старшого наукового співробітника.

В ці роки М. Ковбуз активно досліджувала хемії пероксидних сполук, які були тривалими та трудосемкими, вимагали безперервного контролю, а тому часто їх проводили цілодобово. Вчена проводила дослідження окиснення вуглеводнів, розклад пероксидів, оптимізуючи умови протікання реакції з найвищим виходом продуктів. Слід відзначити, що для досліджень М. Ковбуз прагнула використовувати завжди нові методи, такі-як: полярографію, мас-спектроскопію, дериватографію.

Разом із Сергієм Іванчовим та Віленом Антоновським М. Ковбуз сформувала цікавий напрям досліджень, який ліг в основу наукової школи „Фізико-хемія полімерів“, що протягом багатьох років ефективно розвивається у Львівському університеті. Від 1993 р. у коло наукових зацікавлень вченої поряд із реакційною здатністю пероксидних сполук входять дослідження аморфних металевих сплавів як перспективних конструкційних матеріалів. Мирослава Ковбуз одна з перших на хемічному факультеті працює в напрямку досліджень наноструктурованих систем. Вчена бере участь у численних наукових конференціях, що сприяє появі цінних наукових та людських контактів, які дають перспективи для розвитку та вдосконалення молодих науковців.

Дослідниця опублікувала понад 400 наукових праць та 15 авторських свідоцтв і патентів.

Наукова діяльність Мирослави Ковбуз тісно пов'язана з педагогічною. Вона завжди почувала себе педагогом і 1965 р. радо повернулася на за-

прошення свого вчителя Р. Кучера у Львівський університет ім. І. Франка до викладацької діяльності, а 1968 р. отримала звання доцента. Працюючи на кафедрі фізичної та колоїдної хемії, читала лекції з курсів „Фізична хемія“, „Методи дослідження полімерів“, „Електрохемія“ та ін. Лекції Мирослави Ковбуз відрізнялися новизною та оригінальністю. Вчена підготувала понад 10 методичних вказівок з фізичної та колоїдної хемії, хемії високомолекулярних сполук для студентів хемічного та біологічного факультетів.

Мирослава Ковбуз упродовж багатьох років очолювала хемічне відділення Малої академії наук, була секретарем секції хемії Західного наукового центру, секретарем спеціалізованої ради із захисту кандидатських та докторських дисертацій при хемічному факультеті.

М. Ковбуз — також активний громадсько-політичний діяч: ініціатор створення Товариства української мови ім. Т. Шевченка, Народного Руху у Львівському університеті ім. І. Франка, а також відновлення Наукового товариства ім. Шевченка, дійсним членом якого обрана 9 березня 1995 р. Вона є заступником голови Хемічної комісії, членом редколегії наукових праць Товариства. 1993 р. дослідниця ініціювала проведення I симпозиуму Хемічної комісії НТШ, а з 1995 р. — наукової конференції „Львівські хемічні читання“. 2013 р. відбудеться XIV наукова конференція „Львівські хемічні читання“, яка з регіональної перетворилась на міжнародну.

За сумлінну педагогічну діяльність М. Ковбуз нагороджена Почесними грамотами та відзнаками, зокрема „Відмінник народної освіти“ (1983), Соросівський доцент (1995).

Зі студентських років Мирослава Ковбуз захоплювалась альпінізмом. У 1953 р. нагороджена значком „Альпініст СРСР 1ст.“, виконала норматив третього розряду — в 1954 р., другого — 1956 р., отримала звання молодшого інструктора з альпінізму у 1957 р., звання молодшого інструктора гірського і лежачого туризму 1958 р., судді третьої категорії у 1959 р.

У свій ювілей Мирослава Ковбуз сповнена творчих задумів та планів. Тож побажаємо нехай і надалі її шлях буде щедрим на добро та багатий на успіхи!

Лідія БОЙЧИШИН

2 січня 2013 р. виповнилося 75 років видатному українському математику, доктору фізико-математичних наук, професору, дійсному члену НТШ, академіку НАН України Анатолію Самойленку.

Народився А. Самойленко 1938 р. в с. Потіївка Радомишльського р-ну Житомирської обл. 1955 р. вступив до Київського державного університету ім. Т. Шевченка (КДУ) на геологічний

факультет. Однак, серйозно захопившись математикою, продовжив навчання на механіко-математичному факультеті, який закінчив 1960 р. На запрошення академіка Ю. Митропольського став аспірантом Інституту математики АН УРСР, де долучився до Київської наукової школи Крилова-Боголюбова, що тоді активно розвивалась. 1963 р. захистив кандидатську дисертацію і почав працювати в Інституті математики АН УРСР. 1967 р. захистив докторську дисертацію „Деякі питання теорії періодичних та квазіперіодичних систем“ і став наймолодшим доктором наук в Україні. Опонентами дисертації були всесвітньо відомі математики В. Арнольд та Д. Аносов.

З 1965 по 1974 р. А. Самойленко працював старшим науковим співробітником Інституту матема-

верситету ім. Т. Шевченка (КДУ) на геологічний